

Kálmán Béla nyolcvanéves

Kálmán Béla professzor, az MTA rendes tagja 1993. február 28-án, a Kalevala napján töltötte be 80. életévét.

Tíz évvel ezelőtt hetvenedik születésnapja alkalmából SEBESTYÉN ÁRPÁD köszöntötte őt, és részletesen méltatta addigi tudományos munkásságát folyóiratunk ünnepi számában (vö. MNyj. XXV, 5-26): "...Kálmán Béla életműve bármilyen gazdag is, nem teljes, nem befejezett, nem lezárt: munkásságának évrendbe állított listája ma is a bővülés jegyeit mutatja, nem a gyérülését" (vö.: uo. 5.). E megállapítást nagy örömünkre teljes mértékben igazolta az utóbbi tíz esztendő.

Kálmán Béla életpályáját röviden a következőképpen summázhatjuk:

1913. február 28-án született a Sopron megyei Lakompakon (ma Burgenland, Ausztria). 1936-ban szerzett magyar-francia szakos tanári diplomát. Különböző középiskolákban tanított, s közben 1938-ban doktorált finnugor nyelvészetből. A háborús évek és a hadifogságból való hazatérése után dékáni titkár lett a budapesti bölcsészkaron, majd 1949-től az MTA Nyelvudományi Intézetének munkatársa. Folytatta vogul nyelvészeti kutatásait: megkezdte MUNKÁCSI BERNÁT vogul gyűjtésének sajtó alá rendezését, részt vett a nyelv-Atlasz munkálataiban, valamint a középiskolák számára készülő magyar nyelvtankönyv munkálatiban is (vö. DEME LÁSZLÓ, Tudománytörténeti adalék. Emlékkönyv Benkő Loránd hetvenedik születésnapjára. Bp. 1991. 142-3).

Az 1952. év fordulópontot hozott Kálmán Béla életében: BÁRCZI GÉZA javaslatára a debreceni egyetem Finnugor Nyelvtudományi Tanszékének vezetőjévé nevezték ki kandidátusi fokozattal, egyetemi tanári rangban.

Kálmán Béla kitűnően sáfárkodott a rábízott talentumokkal, és beváltotta a professzori kinevezéséhez fűzött reményeket és elvárásokat. Akadémiai doktori disszertációját 1957-ben védte meg. 1973-ban az MTA levelező tagjává, 1982-ben rendes tagjává választotta. "...nem mindannapi teljesítmény az, amit Kálmán Béla a magyar és nemzetközi finnugrisztika tudományában elért" (vö.: SE-

BESTYÉN: MNyj. XXV, 10.). Tudományos munkássága páratlanul termékeny és sokoldalú: felöleli a nyelvészetnek csaknem teljes területét: a tudományos monográfiáktól a magyar és idegen nyelvű egyetemi tankönyveken át a tudományos népszerűsítő könyvekig önálló művek sorozatát tette közzé, jelen volt és van a hazai és a külföldi szakfolyóiratokban, nyelvészeti ismeretterjesztő és nyelvművelő cikkek tömkelegét publikálta és publikálja a napi sajtó hasábjain. Nagy szolgálatot tett és tesz a hazai és a külföldi szakirodalom ismertetésében. Fáradhatatlan bírálója az akadémiai tudományos fokozatok elnyeréséért benyújtott munkáknak és lektora tudományos monográfiáknak és tankönyveknek. Érdemeket szerzett a finnugor irodalmi művek magyar fordítójaként is. Kálmán Béla nyelvész a tudomány és a közember szemszögéből egyaránt, aki igen magas szinten és közérthető, közvetlen formában is képes közvetíteni tudománya eredményeit a nagyközönségnek a napilapokban vagy a magyar nyelv hete fórumainak rendezvényein.

A debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Kálmán Bélát 32 évi tanszékvezetői, tudományos és oktatói tevékenységének elismeréseként 1988-ban díszdoktorává avatta.

1983 óta Kálmán Béla továbbra is töretlen lendülettel tesz szolgálatot a finnugor és a magyar nyelvészet ügyének. Ezt jelzi öt könyvének megjelenése, amelyek között kiemelkedő jelentőségű a tudományos vogul szótár (MUNKÁCSI BERNÁT-KÁLMÁN BÉLA, Wogulisches Wörterbuch. Akadémiai Kiadó. Bp. 1986) megjelenése. Ebben az időszakban látott napvilágot jubilánsunk akadémiai székfoglalója (Szövegtan és tipológia. Bp. 1984.). Aktív részt vállalt az európai nyelvatlasz (ALE) munkálataiban. Alkotó kedvét 47 cikk (finnugrisztikai, elsősorban vogul nyelvészeti, névtani, dialektológiai írások, megemlékezések), 7 egyéb írás (a tudománytörténet és az irodalom tárgyköréből), 62 kisebb közlemény (főként nyelvművelő és tudománynépszerűsítő cikkek), valamint 40 ismertetés jelzi. E teljesítményt bárki akár egész életműveként is szívesen vállalhatná!

Születésnapján munkatársai és tanítványai nevében kívánok a nyolcvanéves Kálmán Bélának jó egészséget szerető családja körében és további eredményes és derűs alkotó éveket.

KERESZTES LÁSZLÓ